

## Konsekvensutredning, Dnr 2025-002670

### 1 Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

Vattendirektivet (2000/60/EG) är införlivat i svensk författning främst genom miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Vattendirektivet kompletteras av prioämnesdirektivet (2008/105/EG) som särskilt reglerar prioriterade och prioriterade farliga ämnen och dess gränsvärden för kemiska ytvattenstatusen. Dessa ämnen och gränsvärdena är införda i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten.

Medlemsländerna ska dessutom fastställa särskilda nationella kvalitetskrav för särskilda förorenande ämnen som är relevanta i det egna landet. Om vattenmyndigheten identifierar ytterligare förorenande ämnen som släpps ut eller tillförs i betydande mängd i en ytvattenförekomst, eller tillförs i betydande mängd på annat sätt, ska detta rapporteras till Havs- och vattenmyndigheten som tar ställning till om dessa ska föras in som bedömningsgrund i HVMFS 2019:25. Båda vattendirektivet och prioämnesdirektivet har som övergripande mål att alla vattenförekomster inom EU ska nå god status. För miljögifter så som t ex metaller innebär det att halterna inte överstiger ämnens gränsvärden eller bedömningsgrund i HVMFS 2019:25. Notera att ordet gränsvärde strikt gäller kemisk status och prioriterade ämnen medan bedömningsgrund avser särskilda förorenande ämnen. Det är inte ovanligt att ordet gränsvärde används också när man menar bedömningsgrund. Metoderna för att ta fram gränsvärden för prioriterade ämnen är de samma som för att ta fram bedömningsgrunder.

Bedömningsgrunder är ett verktyg för att tolka och värdera insamlade data om vattenkvaliteten. Bedömningsgrunderna tas fram av Havs- och vattenmyndigheten och tillämpas av vattenmyndigheterna vid klassificering av ytvattnets status, analys av risker samt när miljökvalitetsnormer tas fram. Gränsvärden för kemisk status eller bedömningsgrunder för särskilda förorenande ämnen används också i miljöprovning i de fall där utsläpp till vatten som kan leda till förändrad påverkan på vattenförekomsten för ett visst ämne. Åtgärder ska göras för de vattenförekomster där miljökvalitetsnormer riskerar att inte följas eller det finns risk för försämring av vattnets status.

Gränsvärden och bedömningsgrunder bör regelbundet ses över och vid behov uppdateras för att säkerställa att de representerar senaste tekniska (m.a.o. vägledning om hur EQS ska tas fram) och

vetenskapliga kunskap. En översyn av underlagen, inklusive eventuell tillämpning av validerad och tillgänglig biotillgänglighetsmodell skulle kunna resultera i ett mindre strängt eller ett mer strängt gränsvärde/bedömningsgrund

### **1.1 Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas**

Myndigheten har identifierat ett behov av tydlighet för hur biotillgänglighet beaktas för de särskilda förorenande ämnena (HVMFS 2019:25 bilaga 2 och 5). Vid medverkan i miljöprövningar har myndigheten fått besvara frågor om biotillgänglighet från fall till fall och fått frågor om varför biotillgänglighet inte beaktas, framför allt när det gäller uran som är ett av de ämnen som ingår i kvalitetsfaktorn särskilda förorenande ämnen. Inom ramen för det pågående regeringsuppdraget om regelförenkling som HaV fick inför 2025 ser myndigheten över möjligheter till att se över och förenkla sina egna föreskrifter och lämna förslag som rör lagar och förordningar inom sitt verksamhetsområde.

Underlag till en bedömningsgrund tas fram utifrån metod i två EU-väglidningar, CIS 27 (Guidance Document No: 27 Technical Guidance For Deriving Environmental Quality Standards) och CIS 38 (Guidance Document No. 38 Technical Guidance for implementing Environmental Quality Standards (EQS) for metals). I metoden ska biotillgänglighet beaktas i underlaget till bedömningsgrund om det finns tillgängliga, validerade och vetenskapligt granskade biotillgänglighetsmodeller för ämnet (metallen).

Med den föreslagna förändringen önskar Havs- och vattenmyndigheten göra det tydligt att när det finns en vetenskapligt granskad, publik biotillgänglighetsmodell, framtagna enligt de metoder som medlemsstaterna kommit överens om, avser Havs- och vattenmyndigheten se över underlagen/bedömningsgrunderna och vid behov uppdatera bedömningsgrunden.

### **1.2 Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas**

Om åtgärden inte vidtas, är konsekvensen att det fortsätter att vara otydligt varför biotillgänglighet i nuläget inte beaktas i bedömningsgrunden för annat än koppar och zink. Likaså när HaV kommer att göra en översyn. Det tydliggörs med den införda texten att HaV kommer att genomföra en översyn när en vetenskapligt granskad, publik biotillgänglighetsmodell, framtagna enligt de metoder som medlemsstaterna kommit överens om, blir tillgänglig.

Observera att detta gäller de särskilda förorenande ämnena.

### **1.3 Beskrivning av de olika alternativ om finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa**

Havs- och vattenmyndigheten ser två huvudsakliga alternativ.

Alternativ 1: Ett förtydligande i föreskrift om vad som krävs för att revidering av en bedömningsgrund som rör biotillgänglighet ska påbörjas

Alternativ 2: Utökade kommunikationsinsatser till berörda om när biotillgänglighet kan beaktas i bedömningsgrund

Kommunikationsinsatser kommer att behöva genomföras även om det är alternativ 1 som blir myndighetens vägval.

#### **1.4 Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl**

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att alternativ 1 kan ha fördelen att den förklarande texten finns på samma ställe som bedömningsgrunderna för de relevanta ämnena. Eftersom texten utgör en anmärkning till författningen av teknisk natur (jfr SB PM 2025:4 s 99) är den placerad i två fotnoter, en i vardera bilaga 2 och 5.

## **2 Förslagets relation till EU-rätten**

Förslaget förhåller sig väl till EU-rätten då HaV:s föresats och metod som presenteras hänvisar till de vägledningar som tagits fram genom det EU-gemensamma CIS-arbetet (CIS 27 och CIS 38).

#### **2.1 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen**

Förslaget överensstämmer med vattendirektivet, CIS 27 och CIS 38.

## **3 Rättsliga grunder**

#### **3.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på**

4 kap. 8 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

## **4 Analys av förslagets konsekvenser**

Förslaget innebär inte en direkt styrande beskrivning, utan utgör en förklaring till ett framtida scenario. Av den anledningen bedömer myndigheten att ingen djupare analys behövs enligt ekonomistyrningsverkets vägledning. Havs- och vattenmyndighetens förhoppning är dock att det föreslagna tillägget i föreskrifterna ska ge en ökad förståelse för både de förutsättningar som krävs för att en översyn av bedömningsgrunderna ska kunna initieras, och myndighetens avsikt att göra en översyn när det finns underlag i form av en kvalitativ biotillgänglighetsmodell. En översyn av underlagen, inklusive eventuell tillämpning av validerad och tillgänglig biotillgänglighetsmodell skulle i förlängningen kunna resultera i antingen ett mindre strängt eller ett mer strikt gränsvärde/bedömningsgrund.

#### **4.1 Beskrivning av de övergripande konsekvenserna**

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det inte tillkommer några nya övergripande konsekvenser eftersom ändringen är av upplysande karaktär.

## **4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för**

### **4.2.1 Staten**

Förslaget kan komma att leda till ökade kostnader för Havs- och vattenmyndigheten för att utvärdera om nya underlag föranleder en översyn. Eftersom myndigheten redan idag ansvarar för uppdatering av bedömningsgrunderna vid behov bedömer myndigheten att dessa kostnader redan ingår i myndighetens uppdrag och finansiering.

### **4.2.2 Kommuner och regioner**

Konsekvenser för kommuner och regioner bör bedömas när en ny bedömningsgrund tas fram. I nuläget uppstår inga konsekvenser.

### **4.2.3 Företag**

Konsekvenser för företag bör bedömas när en konkret ny bedömningsgrund tas fram. I nuläget uppstår inga konsekvenser utöver att det förhoppningsvis blir tydligare att HaV avser att se över bedömningsgrunderna med avseende på biotillgänglighet när det finns nödvändigt underlag.

### **4.2.4 Andra enskilda**

Som ovan

## **4.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1**

Det är viktigt att regelverk är tydliga och begripliga för dem som berörs. En ökad insats för att förtydliga hur regelverket avseende om särskilda förorenande ämnen tagits fram och tillämpas kan öka förståelsen för de regler som finns för att minska risker i vattenmiljöerna.

## **4.4 Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte**

Ej relevant

## **4.5 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser**

Det finns inget behov av särskilda hänsyn för tidpunkten för ikraftträdande. Havs- och vattenmyndighetens nuvarande bedömningsgrunder påverkas inte av förslaget i nuläget. Förslaget förtydligar förutsättningarna för när översyn av biotillgänglighet kan initieras.

## **4.6 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas**

Havs- och vattenmyndigheten kan utvärdera om önskad effekt uppnås genom att följa upp om antalet frågor kring biotillgänglighet minskar och genom att ha dialog med exempelvis branschorganisationer. Myndigheten kan också redogöra för vilken översyn av bedömningsgrunder som gjorts i sin ordinarie årsredovisning.

## 5 Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.

### **5.1 Beskriv de övervägande som tagits med hänsyn till att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den (se 14 kap. 3 § regeringsformen)**

Ej relevant

### **5.2 Beskriv vilka förändringar av de kommunala befogenheter eller skyldigheter, respektive grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsform förslaget innebär**

Ej relevant

## 6 Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Signild Nerheim, vattenmiljöenheten, tfn. 010-698 6196,  
Karin Wall, juridiska enheten, tfn 010-698 6150